

LOS ARKOZ'en EUSKARA

Ainbateko iturritik, Latxaga'k jakin eban Los Arkoz'en ere bazela senitarte abertzale bat, eta niri esan eustan bertara joan bear gendula, eurekin alkarizketa bat egiteko. Urrengo astean bertan egon giñan Abaskal'tar Rafa eta Sanz de Galdeano'tar Juli'rekin. Eskon-barriak ziran orduan, gaur, aste onetan ain zuzen, umetxo bat itxaroten dabenak.

Los Arkoz. erri txikerra eta polita baiña beargiña da, Nafarroako Ego-Sartaldean kokatuta. Bere Ipar-Ekialdean edo Ipar-Sortaldetik Lizarra; Ego-Sartalde edo Ego-Mendebaletik Biana; Ipar-Sortaldetik Kantauriko Mendikatea; Ego aldean Mendabia; Ego-Ekialdetik Sesma eta Sortalde edo Eguzki -aldetik Allo dira ingurutzen dabenak.

Los Arkos'era eldu giñanean, edaritegi batera joan giñan galdezka, eta ango jabea Rafel'en anaia izan zan, Abaskal'tar Tomas. Onartuak izan giñan eta beste edaritegi batera, aurrez-aurre, bidea eta enparantzaren beste alderdian kokatuta dagoanera bialdu ginduzan; bertan aurkitu gendun eta irripartsu artu genduzan gu eldu orduko, anaiak urrutizkiñetik esan eutsolako bidean garala.

Aurkezpena eginda, ezkertu genduzan, ez beragana joateagaitik bakarrik, bai berak esaten dauan-lez Arkuetara joateagaitik. ango nortasunezko ardurak oso negargarriak zirelako bere eritzian: "eskerrak, erri ontako gauzak berez sortzen dirala, bestela..."

Latxagak esan eutson, gure asmoa, berarekin izketaldi sakon bat egitea izan zala Arkueta'ko Euskera'ri buruz. Bere erantzuna: edaritegian arrabots edo zaratarekin eta berak bertako morroiketa egin bear eban ezkerro, zentzunezko elkar-izketarik ez gendula eukiko, eta gura ba-gendun beste egun batean egingo gendula bere etxean emaztearen laguntzaz, eta orretan geratu giñan.

Berak esaneko egunean joan giñan curen etxera, onartuak izanda. Aurkezpeneko sarrera eginda, Latxaga itanduten asi zan:

– Erri onetan Euskeraren zaletasunik bai?

* Lengo egunean esan neutson, Arkuetako errian, gauzak bcrz sortzen dirala! Baiña badaude bai, barrenetik zirikitu ez-kero.

– euskerazko ikastarorik bai?

* 1975'an Villa Mayor de Monjardin'eko gizon batek emote-ebazan olako ikaskizunak; orduan gu oso gazte izan giñan eta ez naz gogoratzen bere izenarekin.

—Nun eta zer ikasi zendun zuk?

* Gizarteko mailladun Iruñean.

– Zure gurasoak Arkuetakoak dira?

– Ama bai, Aita kantauriarra, baiña kidetasun aundia daukona Euskerarekin.

– Eta zuk nolako zaletasuna daukazu Euskera gaitik?

* Txiki-txikitatik Euskalduntasunezko izaerak beti arrotu nau!

– Eta zuk Juli, nun eta zer ikasi zendun?

Batxillerra ikasi neban Principe de Bianako ikastetxean, eta Gizarteko Mailladun, Iruñako Erri Ikastetxe Nagusian.

—Euskeraren zaletasunik bai'?

* Zori txarrez ez dot ikasi, baiña laster izango da Rafa'ren laguntzaz.

– Nondik nora izendatzen dautsazu Los Arkos'eri Arkueta?

o Lizarra'n, Eusko-lege-zaarraren liburuetan agertzen dalako, eta Jimeno Jurio'en toki izeneko liburuan ere.

– Ikastolaren ametsik bai?

* Bai!, baiño jazoten dana, erriko ikastarorako ez dagola aurrik. Len ingurutako erritatik batzen ba-ziran irureun ta larogei aur..., gaur eun ta emeretzi baiño ez dira. Urte baktotzean amairuk bakarrik izena emoten dabe. Erriko eskoletan, 2.000'n urterako adierazpena egin zan Euskera ikas-gai izateko eta irakasle bat ere ekarteko izan giñan. Amairu ama- aurren artean, amaikak baietza emon eben, batek itaun egin bear ebala eta besteak ezetz. Dana pikutara joan zan bertako erak aldatu ziranean.

Guk, eta gure errian beste batzuk, gero ta geiago maite dogu Euskara, eta nai-ta naiez lortu bear dogu ikastea.

Begitu nolako aldakuntza Nafarroako ur-baztar guztian; gura bai, baiña gaurko arazo barriekaz ezin!

Nik, uste-dot laguntza apur-bat bear dabela Arkuetako sendi-gazte auek, giza-barrenaren osasuna Nortasun aldetik bizkortu daiten.

ATUTXA'tar Paul
Zornotzan 2.000'ko apirillan 22'an